

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDAȚOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Introducere la politica agrară a României, de d-l Th. C. Aslan.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Ecaterina V. Enache, ea tutoare cu P. Pivniceru.* — *Observație de S. R.*

Curtea de apel din București, secțiunea II: I. Rozescu cu administrația case pensiunilor așezămintelor «Nifon Mitropolitul» și alții. — *Observație de S. R.*

Tribunalul județului Tulova: Emilia L. Bistrițeanu cu Mibail Șomlea. — *Observație de S. R.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.

INTRODUCERE

LA

POLITICA AGRARĂ A ROMÂNIEI¹⁾

Un autor anonim, care eră un adânc cunoscător a stării economice și sociale creată Principatelor în urma revoluțiunii dela 1848, scria acum o jumătate de veac: «că oricine a călătorit prin Principatele-române a rămas minunat de bogățiile acestor țări, de fertilitatea pământului lor, străbătut de o mulțime de râuri, având niște munți măreți, cari ascund în sânul lor o mulțime de bogății și bucurându-se de o climă temperată cu un cer albastru și limpede. Aceste țări, grânarele a multor popoare, pe care Turcii în limba lor înflorită le numesc grădina Sтамbulului, nu au părechea lor în Europa și ar trebui să fie pentru vechiul continent, ceiace este pentru America valea fluviului Misisipi²⁾.

1) În curând va apărea la Librăria Sococ lucrarea d-lui Aslan, *Politica agrară a României*. Autorul a avut amabilitatea a da *Dreptului* întâietatea introducerii acestei interesante lucrări.

2) *Question économique des Principautés Danubiennes*, Paris, 1850, pag. 5. D-nii: P. S. Aurelian (*Țara Noastră*, București, 1880); C. Boerescu (*Amélioration de l'état des paysans roumains*, Paris,

Această părere nu este părerea singuratică a autorului din 1850, care fiind român, eră poate mai aplecat să găsească așa de frumos colțul din lume în care văzuse lumina zilei, dar este părerea aproape unanimă a tuturilor streinilor, cari au scris asupra acestor țări și cari în secolele trecute, sau în secolul nostru, au locuit mai mult timp în Principatele române.

Astfel: Del Chiaro, Carra, Peyssonnel, Generalul de Bawr, Raicewich, Conte de Salaberry, Laurençon, Recordon, Anatole de Demidoff, Colson, și chiar Wilkinson³⁾, care este cel mai puțin entuziast decât toți ceilalți, au descris în culorile cele mai vii întinsele pășuni ale Principatelor, care hrăneau nenumărate turme de boi, vaci, cai, oi, și diferite alte animale; au rămas uimiți de fertilitatea pământului ambelor Principate, care ar fi putut să hrănească de 5—6 ori, și chiar de 10 ori, mai multă populațiune decât cea pe care o aveau Principatele la

1861); N. Iorga, (*Constatări istorice cu privire la viața agrară a Românilor*, București, 1908), atribuie în mod neîndoios paternitatea acestei broșuri istoricului Nicolae Bălcescu. În publicațiunea *Acle și legiuri privitoare la chestia țărănească*, vol. IV, seria I, pag. 45—126, broșura: *Question économique des Principautés danubiennes*, este publicată sub numele lui Nicolae Bălcescu.

3) Antonio Maria Del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*, 1718, Venezia; Carra, *Histoire de la Moldavie et de la Valachie*, 1777, Iassy; Peyssonnel, *Le commerce de la Mer Noire*, 1787, Paris; Général de Bawr, *Mémoires historiques et géographiques sur la Valachie*, 1778, Francfort; Raicewich, *Osservazioni storiche intorno la Valachia e la Moldavia*, 1788, Napoli; Conte de Salaberry, *Essais sur la Valachie et la Moldavie*, 1821, Paris; F. Laurençon, *Nouvelles observations sur la Valachie*, 1822, Paris; Fr. Recordon, *La Valachie, la Moldavie*, 1821, Paris; A. de Demidoff, *Voyage dans la Russie méridionale à travers la Valachie, la Moldavie et la Hongrie*, 1840, Paris; F. Colson, *De l'état présent et de l'avenir des Principautés de Moldavie et de Valachie*, 1839, Paris; Wilkinson, *Tableau de la Moldavie et de la Valachie*, 1821, Paris.

sfârșitul secolului al XVIII-lea⁴); au admirat codrii seculari ai Moldovei și Munteniei, din cari se scoteau lemnele trebuincioase pentru corăbiile, podurile și cetățile turcești de pe marginea Dunării, și mai toți prevesteau că aceste țări ar fi putut să devină centrul cel mai important al comerțului internațional, grație situațiunii lor geografice, așezate cum sunt pe drumul cel mare dintre Occident și Orient, fiind udate în tot lungul lor de un fluviu așa de măreț și frumos, cum este Dunărea, iar în lățimea lor fiind brăzdate de o mulțime de râuri, cari ar putea duce producțiunea acestor țări spre Dunăre, și de aci la mare.

Cu toate că natura a fost așa de darnică cu aceste țări, toți acești autori se întrebă cum se face că ele nu au putut înjgheba un comerț mai înfloritor, și cum dănsese produceau abia atât cât să hrănească un popor, care trăia cu greutate de azi pe mâine într'un pământ așa de bogat?

Răspunsul tuturilor este că această stare nenorocită nu se datorește decât mizeriei în care zăcea țăranul român, jefuit când de Stat, când de proprietari; căci nu există un popor în lume — zice Wilkinson — care să fie mai apăsător de despotism și mai copleșit de dări, ca țăranul din Muntenia și Moldova, și nimeni nu ar putea suferi cu aceiași răbdare și cu aceiași resemnare ca dânsul, nici chiar jumătate din sarcinile cari apasă asupra lui⁵).

Nicolae Bălcescu, în termini și mai violenți, arunca numai asupra proprietarilor mari, toate relele de cari suferea țărănimea, acuzându-i că asupresc pe țărani în raporturile zilnice pe care le au cu dânsii⁶).

Dacă amărăciunea lui N. Bălcescu, care scria broșura sa îndată după revoluțiunea dela 1848, se explică prin faptul că el făcând parte din guvernul provizoriu dela 1848, care luase în mână rezolvarea chestiunii agrare, și nu reușise să o ducă la un bun sfârșit, și era prin urmare mai porrit în contra acelei clase, care pusese o stavilă dorinții sale generoase de a îmbunătăți soarta clasii țărănești; toți ceilalți autori streini însă, descriau starea de lucruri pe care ei însăși au constatat-o în amândouă Principatele, de oarece cea mai mare parte din ei au locuit ani îndelungați în Muntenia și Moldova, ca consuli ai diferitelor Puteri streine, precum: Raicewich, care era consulul Austriei la 1782, Wilkinson, consulul Engliterei la 1814, Colson, vice-consulul Franței, etc., și ei nu pot fi bănuși de părtinire în descrierile pe cari le fac asupra stării țărânimii din timpul lor.

Nici nu se poate tăgădui că multe și adânci erau suferințele țărânimii în amândouă Principatele. Cronicarii timpului descriu în accente duioase suferințele poporului,

care adeseaori era împilat de cei mari și vecinic jefuit de streini; și strigătul de durere care la fiecare pagină ese din peptul lor, cari au fost martori la toate acele suferințe, arată starea jalnică în care zăcea țărânimia în secolele trecute.

Ar fi însă o greșală a se crede că toate aceste suferințe proveneau numai din cauza felului cam erau așezate raporturile dintre proprietari și săteni în privința culturii pământului, și că dela început lipsa de pământ ar fi fost cauza mizeriei țărânimii; căci dacă este adevărat că politica agrară urmată în trecut era una din cauzele de căpetenie cari făcea pe țărani să fie într'o stare așa de nenorocită, ea nu era însă singura cauză a acestei stări mizerabile, ci ea avea rădăcini mult mai adânci în trecutul plin de restriște al neamului românesc, care încetul cu încetul a ținut țărânimia într'o stare așa de vitregă pentru dânsa.

La începutul întemeerii Principatelor, și câteva secole chiar mai târziu, nu de pământ duceau lipsă țărânii, căci pământ era din belșug, aveau mai mult chiar decât puteau să muncească, țara fiind destul de întinsă și foarte puțin locuită, atunci brațele cari să muncească pământul erau rare, iar nu pământul era prea strâmt, și nu este dar de loc de mirare că țărânii aveau voie să muncească cât de mult pământ ar fi putut, și stăpânii pământului erau voioși să ia zeciuala din rodul muncii lor, căci cu cât țărânii munceau mai mult pământ, cu atât și dijma stăpânilor era mai mare.

Eră indiferent țăranului starea juridică a proprietății acelu pământ, fie că el nu ar fi aparținut în plină proprietate stăpânului satului, fie că stăpânul satului avea dreptul să ia dijma în virtutea dreptului său de judecător, și că încetul cu încetul acest drept de folosință a fost uzurpat și transformat într'un drept de plină proprietate⁷); ceea ce știă țăranul era că putea să muncească oricât pământ voia, și din munca lui ținea pe seama lui nouă din zece părți și da numai a zecea parte stăpânului locului; ceea ce vedeă țăranul era că așa cum erau alcătuite raporturile dintre stăpâni și săteni, putea el și cu familia lui să se hrănească din pământul pe care-l cultivă, că avea dreptul să țină la pășune oricâte vite ar fi putut să crească, precum și să taie din pădure atâtea lemne de câte avea nevoie pentru trebuința casei sale, și în schimb da stăpânului locului trei zile de clacă.

Pe acele vremuri cultura pământului era limitată de trebuințele restrânse ale consumațiunii interne, căci atunci nu se exportau grâne în țările streine, se producea atât cât era nevoie pentru hrana locuitorilor, și bogăția țării nu venea atât dela cultura cerealelor, cât din creșterea vitelor, cari se hrăneau pe bogatele pășuni ale Principatelor.

4) Wilkinson, loc. cit.

5) Ibid., pag. 150.

6) N. Bălcescu, op. cit.

7) Radu Rosetti, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*.

De altminteri, eră și firesc ca într'o țară cu întinderi așa de mari de pământ și cu puțini locuitori, ca ei să se dedeă de preferință la creșterea vitelor, care este cu mult mai ușoară și cere mult mai puține brațe decât cultura cerealelor, și prin urmare și în această privință nu se putea ca și în țările române să nu se urmeze evoluțiunea naturală care s'a urmat atât la Romani, cât și la alte popoare mai vechi, ca omenirea să treacă mai întâi prin regimul pastoral, apoi prin regimul pastoral mixt și pe urmă să ajungă la cel agricol; iar dacă în Principate, regimul pastoral a dăinuit mai multă vreme ca în alte părți, aceasta și are explicarea în deseale năvăliri la care erau expuse Principatele, căci oamenii nefiind siguri pe ziua de mâine, prefereau să crească vite, de oarece când fugeau dela vetrele lor și se ascundeau în munți, puteau să ia cu dâșii și averea lor, care eră cea mai mare parte în vite.

Pe atunci raporturile dintre săteni și proprietari erau foarte ușoare. Sătenii erau îndatoriți să dea stăpânului locului a zecea parte din tot rodul pământului și din stupi, să-i facă trei zile de clacă: una la arătură, alta la seceră și alta la coasă, și aveau dreptul să are întinderea de pământ de care aveau nevoie, de a-și paște vitele în pășunile comune, și a lua din pădure lemnele trebuincioase pentru casa lor.

Aceste obiceiuri patrierhale nu au putut însă să dureze multă vreme; căci dacă la început fiecare eră mulțumit să cultive atât pământ decât avea trebuință pentru nevoile sale, și nici dorința de a grămădi averi mari nu era așa de aprigă, căci nici nu aveau unde să-și desfacă produsele lor; mai târziu însă, când relațiunile cu țările vecine începuse să fie mai dese, iar schimbul de produse ale țării cu străinătatea să ia un mic avânt în Principate, mai cu seamă de când Turcii ajunseseră să aibă mai deasă atingere cu Principatele și să-și dea socoteală de bogățiile lor, atunci începu să se prețuiască mai mult valoarea pământului, și de atunci se născu dorința proprietarilor să scoată cât mai mult din pământul lor, și prin urmare de atunci începu exploatarea țărănimii; la început mai blajină, pe o scară mai puțin întinsă, și pe urmă din ce în ce mai pronunțată și mai violentă cu cât produsele țării erau mai căutate și cu cât dorința celor puternici devenea din ce în ce mai mare pentru dobândirea de pământ pentru a scoate din el cât mai mare folos.

Această stare de lucruri începuse deja de prin secolul al XV-lea și pe la începutul secolului al XVI-lea, se văd efectele ei în tratatul încheiat la 1529 între Petru Rareș, Domnul Moldovei și Sultanul Soliman II-lea⁸⁾.

Dela acest tratat începu să apară mai invederat exploatarea Principatelor de către Turcia și în art. 8 eră înscris

dreptul pentru Turcia de a avea preferința asupra oricărei alte națiuni pentru cumpărarea produselor Principatelor, și mai târziu această preferință se transformă în interdicțiunea pentru Principate de a vinde produsele lor în alte părți mai înainte de a se aproviziona Constantinopolul⁹⁾, și a se fixa dela Constantinopol prețurile cu care să se vândă produsele țării.

Pentru ca să producă însă mai multe grâne, ca să aibă Țarigradul de unde să se aprovizioneze, trebuia să se muncească întinderi mai mari de pământ, și atunci numai ajungeau cele trei zile pe cari erau datori țărani să le muncească pentru proprietari, și dacă din punctul de vedere economic eră un bine această muncă în plus ce se cerea dela țărani, căci se creau bogății nouă, cari ar fi îmbogățit pe cei cari le produceau, în realitate însă acele zile în plus se întrebuițau în profitul exclusiv al proprietarilor, căci dacă ar fi fost ca țărani să desțelineze un pământ din care ei să ia 9 părți și proprietarul o parte, după vechiul obicei, această muncă ar fi avut de rezultat să îmbogățească mai mult pe țărani decât pe proprietari.

La acea epocă existau deja mulți proprietari cari aveau proprietăți întinse, pe care însă nu le puteau cultiva din cauza lipsei de brațe, și chiar moșiile cari aveau locuitori în destul, nu se puteau cultiva în întregimea lor din cauza numărului restrâns al zilelor pe care erau datori sătenii să le muncească pentru proprietari, așa încât problema economică se puneă în modul următor: pentru ca să se poată produce mai multe grâne trebuia muncită o întindere mai mare de pământ și ca să ajungă la acest rezultat, sau trebuia să se dea țărănilor să desfunde pământuri nouă, și atunci proprietarul ar fi luat după vechiul obicei dijma din zece una, și prin urmare țărani luând nouă părți s'ar fi îmbogățit dâșii; sau să se înmulțească numărul zilelor de lucru pe care sătenii să le muncească pentru proprietari, și atunci tot ce se producea în plus eră în profitul exclusiv al proprietarilor.

A alege între aceste două căi: una profitabilă țărănilor și cealaltă proprietarilor, nu s'a ezitat un singur moment și s'a ales cea care eră în profitul proprietarilor, și astfel dela început s'a rezolvat această problemă în dauna țărănilor, și în loc să se creeze o țărănimie bogată alături de proprietari, s'a preferat să se lase țărănimia în situațiunea de mai înainte ca să nu poată agonisi nimic pe seama ei mulțumindu-se să aibă hrana de azi pe mâine.

Odată intrați pe făgașul acesta, s'a mers mereu înainte îngreunându-se situațiunea țărănimii prin urcarea continuă a zilelor de lucru pe care erau îndatorați să le lucreze pentru proprietari, până s'a ajuns la șerbirea țărănimii, la *vecinătate* în Moldova și la *rumâniă* în Muntenia.

(Va urma).

TH. C. ASLAN

8) M. Mitilincu, *Tratate și Convențiuni*, pag. 51 și urm.

9) D. A. Sturdza, *Acte și documente*, I, pag. 225 și urm.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 24 Aprilie 1909

Președinta d-lui M. Iulian, consilier

Ecaterina V. Enache, ca tutoare, cu P. Pivniceru

PROPRIETATE IMOBILIARĂ.— PROBĂ TESTIMONIALĂ.— INADMISIBILITATE.— EXCES DE PUTERE.— ART. 644 ȘI URM. 1191 ȘI 1837 ȘI URM. COD. CIVIL.

Dreptul de proprietate imobiliară neputându-se dovedi prin martori, când valoarea imobilului este mai mare de 150 lei vechi, ci numai prin titlu sau prescripțiune, tribunalul comite un adevărat exces de putere și o violare a regulilor de drept, când, întemeindu-se numai pe proba cu martori administrată de reclamant în dovedirea cauzei sale, îi admite acțiunea în revendicare.

No. 186.— Casată, în urma recursului făcut de Ecaterina V. Enache, ca tutoare, sentința tribunalului Fălcui, No. 180 din 1908, dată în proces cu Petrache Pivniceru.

S'au ascultat: d-l avocat St. Marinescu-Bolintin, în desvotarea motivelor de casare; d-l avocat N. Ionescu, în combateri; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere și violare de lege.

«Tribunalul Fălcui, pentru ca să primească în apel acțiunea de revendicare pornită de intimatul de astăzi, Petrache Pivniceru, se bazează numai și numai pe martori, adică pe o probă inadmisibilă în principiu, de vreme ce proprietatea imobiliară, în regulă generală, nu se poate stabili decât prin titluri translativ de proprietate, a căror ființă trebuie dovedită prin inscripțiuni. Judecând astfel, tribunalul violează art. 1191 codul civil și comite și un exces de putere».

Având în vedere sentința supusă recursului, prin care tribunalul în apel admitând acțiunea în revendicare întentată de intimatul de azi în recurs Petrache Pivniceru, în contra minorilor defunctei D. Enachi, reprezentați prin tutoarea lor legală Ecaterina V. Enachi, a condamnat pe numiții minori să delase în proprietatea și posesiunea lui P. Pivniceru un loc de casă în întindere de 25 arii, și 6 centariii, cu casă pe el, situat în siliștea satului Curteni;

Având în vedere că reclamantul Petrache Pivniceru, în dovedirea acțiunii sale în revendicare, a invocat proba testimonială pe care tribunalul admitând-o și întemeindu-se pe depozițiunile martorilor ascultați în cauză, stabilește astfel că numitul și-a dovedit dreptul de proprietate asupra pământului în litigiu;

Considerând că dreptul de proprietate imobiliară ne-

putându-se dovedi prin martori când valoarea imobilului e mai mare de 150 lei vechi (art. 1191 codul civil), cuu este cazul în speță, ci numai prin titlu sau prescripțiune, tribunalul a comis un adevărat exces de putere și a violat regulile de drept în materie de dovedirea dreptului de proprietate prescrise prin art. 644 și urm. și 1837 și urm. din codul civil, când s'a întemeiat numai pe proba cu martori, administrată de reclamantul Petrache Pivniceru în dovedirea acțiunii sale în revendicare, ce face obiectul procesului de față;

Considerând că astfel fiind, mijlocul de casare invocat este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

Observațiune.— Chestiunea de a se ști dacă proprietatea imobiliară poate fi dovedită prin martori și prezumpții, atunci când valoarea imobilului în litigiu este mai mare de 150 lei, este controversată.

O teorie nouă, întemeiată în Franța mai ales pe tradiția veche, admite în toate cazurile dovedirea proprietății imobiliare prin martori și prezumpții (Vezi în acest sens, Baudry et Chauveau, *Des biens*, 239 urm.; Planiol, I, 1098 (ed. 2-a), 2452, 2454, 2454 (ed. 3-a); Aubry et Rau, II, § 219, p. 564, 565 (ed. 5-a); Pand. fr., v^o *Propriété*, 695; Cas. fr. Sirey, 96. I. 119, etc.).

La noi, însă, soluția contrară este generalmente admisă. Vezi Cas. rom. Bulet. 1891, p. 951; Bulet. 1901, p. 768; D. Cuculi, *Dreptul* No. 60 din 1892, pg. 475, 476. De aceeaș părere este și d-l D. Alexandresco, t. III, p. 268 urm. (ed. 2-a). Vezi în acelaș sens, Lanrent, VI, 161, 172; E. Naquet, nota în Sirey, 73, 2, 49 urm. — Vezi însă Cas. rom. Bulet. s. I, anul 1881, pg. 231; Bulet. 1884, pg. 263 și *Dreptul* No. 39 din 1884.

D-l D. Alexandresco (tom. III, *loco cit.*) dovedește foarte bine că soluția admisă prin decizia ce publicăm mai sus, este singură admisibilă la noi, trăgând argument *a contrario* din legea dela 3 Aprilie 1882 (art. 6), asupra organizării proprietății imobiliare în Dobrogea, după care proprietatea imobiliară, în lipsă de titluri eminate dela autoritățile otomane, se poate stabili prin martori sau prezumpții. Pentru Dobrogea, și numai pentru această provincie, zice acest autor, legiuitorul a lărgit sistemul probelor admis de codul civil. Concluzia firească este deci că proprietatea imobiliară nu poate fi dovedită prin prezumpții sau martori, decât ori valoarea imobilului în litigiu este mai mare de 150 lei, aceste probe nefind admise decât în privința faptelor materiale cari constituiesc posesiunea.

S. R.

GRIGORE V. MANIU. — **Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român**, Volumul III, cuprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. Gutenberg, Ioseph Göbl, București, 1909.

Prețul 12 Lei.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 20 Octombrie 1909

Președinta d-lui I. E. Dobrescu, președinte

I. Rozescu cu Administrația casei pensiunilor așezămintelor «Nifon Mitropolitul» și alții

ACȚIUNE PUBLICĂ.— SUSPENDAREA ACȚIUNEI PRIVATE.— PRINCIPIUL «LE CRIMINEL TIENT LE CIVIL EN ÉTAT». — ART. 8 DIN PROC. PENALĂ.

Dispozițiunile art. 8 din proc. penală, prin care se stabilește regula că atunci când acțiunea publică este cercetată în mod deosebit de acțiunea civilă, exercițiul acestei din urmă acțiuni rămâne suspendat până ce s'a stabilit în mod definitiv asupra acțiunii publice, este de ordine publică și se aplică fără nici o excepțiune și indiferent dacă cele două jurisdicțiuni au fost sesizate în scopuri deosebite, deoarece prin expresiunea «acțiunea privată» din art. 8 pr. penală, se vizează toate acțiunile civile întemeiate pe fapte a căror judecată ar putea exercita o influență asupra judecăței unei afaceri penale dedusă în judecata instanțelor corecționale.

No. 276. — I. Rozescu a făcut apel în contra jurnalului cu No. 969 din 5 Februarie 1909 al tribunalului Ilfov, secția IV, dat în procesul cu Administrația casei pensiunilor așezămintelor «Nifon Mitropolitul» și alții.

S'au ascultat: d-l avocat D. Comșa, în desvoltarea motivelor de apel; d-l avocat Emil Lăzărescu, în combateri.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Ioan Rozescu în contra jurnalului cu No. 969 din 5 Februarie 1909 al tribunalului Ilfov secția IV;

Având în vedere susținerile părților și actele invocate;

Având în vedere că în discuțiune este acțiunea pornită de apelant la prima instanță prin petițiunile înregistrate la No. 45341 din 1908 și 255 din 1909 în contra soției sale, intimata Elena I. Rozescu, prin care tinde să fie obligată aceasta din urmă să-i restituie recipisa Casei de depușeri și consemnațiuni cu No. 6427 din 1908 în valoare de 133600 lei efecte depuse de apelant în calitate de director și casier al Casei pensiunilor așezămintelor «Nifon Mitropolitul» și pe care intimata i-o deține fără nici un drept; iar în cazul când numita s'ar opune la remiterea recipisei, cere ca, față cu dânsa, cu Epitropia așezămintelor «Nifon Mitropolitul», Casa de pensiuni de pe lângă aceste așezăminte și cu Casa de depușeri pe care asemenea le cheamă în judecată, să se declare anulată sus zisa recipisă și să se oblige Casa de depușeri și consemnațiuni a'i da un duplicat;

Având în vedere că tribunalul prin jurnalul apelat, constatând că Ion Rozescu, apelantul, este dat judecăței pentru faptul de abuz de încredere, — consistând în faptul că dânsul, în calitate de casier al casei de pensiuni de pe lângă Așezămintele «Nifon Mitropolitul», în urma desființării acestei case, a refuzat să predea fondul ei în sumă de 133.600 lei, depuși de dânsul la Casa de depușeri cu recipisa No. 6427 din 1908, pentru ca epitropia să poată face lichidarea aceluși fond, — și întemeindu-se pe dispozițiunile art. 8 din pr. penală, a suspendat judecata acțiunii apelantului;

Considerând că art. 8 pr. penală stabilește regula, că atunci când acțiunea publică este cercetată în mod deosebit de acțiunea civilă, exercițiul acestei din urmă acțiuni rămâne suspendat până ce s'a statuat în mod definitiv asupra acțiunii publice;

Considerând că această dispozițiune este de ordine publică, având de scop de a preveni hotărâri contrazicătoare, ceace poate avea loc când cele două acțiuni întemeiate pe aceeaș cauză, sau pe fapte identice, se judecă separat și simultan de două jurisdicțiuni deosebite; că, de aci necesitatea ca una din cele două jurisdicțiuni să aștepte — pentru a judecă — hotărârea celeilalte, și dat fiind că una din cele două jurisdicțiuni va trebui să sufere influența celeilalte, s'a admis, în interesul represiunii, ca acțiunea publică să țină în suspensiune acțiunea civilă, și deci că asupra acestei din urmă nu se poate statua înainte de a se fi hotărît definitiv asupra acelei dintâiu;

Considerând că este indiferent dacă cele două jurisdicțiuni au fost sesizate în scopuri diferite, această împrejurare nefiind de natură a face excepțiune la regula din art. 8 pr. penală, dacă din cauza identității faptelor în discuțiune, deciziunea dată de una din aceste jurisdicțiuni e de natură a exercita o influență oarecare asupra deciziunii ce se va da mai târziu de cealaltă jurisdicțiune; că, din acest punct de vedere, în dispoziția acestui articol, privitoare la suspendarea acțiunii civile, intră toate acțiunile civile a căror judecată depinde de un punct de fapt supus dejă judecăței unui tribunal corecțional;

Că, numai din punctul de vedere al prescripțiunii, în termenii de «acțiune privată», din art. 8 proc. penală, trebuie înțeles acțiunea propriu zisă în daune isvorite din delict, dar, după cum s'a zis, din punctul de vedere al suspendării, art. 8 vizează toate acțiunile civile întemeiate pe fapte a căror judecată ar putea exercita o influență asupra judecăței unei afaceri penale dedusă în judecata instanțelor corecționale;

Considerând că, în specie, e constant în fapt, că apelantul Ion Rozescu este trimis în judecata tribunalului corecțional pentru delictul de abuz de încredere rezultând din faptul că numitul, în calitate de epitrop al Așezămintelor Nifon, și-ar fi însușit pe nedrept și în dauna

acestei instituțiuni, fondul de 133.600 lei, consemnat sub recipisa cu No. 6427 din 1908, pe care refuză de a o încredința actualei administrațiuni a aceluiașezământ spre a putea dispune de el;

Că, de altă parte, prin acțiunea civilă supusă judecății acestei Curți, se tinde a se obliga d-na Rozescu, soția apelantului, ca deținătoare a zisei recipise, să o restituie, fie apelantului Rozescu, fie administrației constituită parte civilă în procesul penal, fie casei de pensii de pe lângă această administrație;

Considerând că acesta fiind obiectul acțiunii în discuțiune, este evident că punctul de fapt asupra căruia Curtea urmează să se pronunțe în prim loc, este acela de a se ști dacă recipisa în chestiune se găsește în posesiunea lui Rozescu sau a soției sale, dela care o reclamă, căci numai astfel, în acest din urmă caz, s'ar putea impune intimitatei obligațiunea de restituire a acestei recipise;

Că, în aceste condițiuni însă prezentându-se lucrurile, este evident că deciziunea acestei Curți ar avea o influență asupra judecății corecționale în care Rozescu figurează ca inculpat pentru abuz de încredere, căci, într'adevăr, acolo urmează a se discuta dacă Rozescu deține ori nu acea recipisă, și deci dacă e culpabil astfel de abuz de încredere, și prin urmare a judeca astăzi pe cale civilă că recipisa menționată nu se deține de Rozescu, ci de soția sa, spre a i se putea apoi impune obligațiunea de restituire, ar fi să se dea pe această cale o deciziune cu o influență incontestabilă asupra soartei acțiunii penale;

Că, prin urmare, cu drept cuvânt tribunalul, pe temeiul art. 8 din procedura penală, a suspendat cursul acestei acțiuni civile până la rezolvarea definitivă a menționatului proces corecțional, și deci apelul urmează să fie respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier G. Buzdugan, respinge apelul.

Semnați: I. E. Dobrescu, M. Vidrașcu, M. Gr. Ciocărdia,
St. Miculescu, Gh. Buzdugan.

Observație.— Decizia Curții de București, ce publicăm mai sus, redactată de distinsul magistrat, d-l G. V. Buzdugan, este juridică și foarte bine motivată. Vezi asupra principiului, consacrat de art. 8 pr. penală, *le criminel tient le civil en état*, pe care Curtea îl aplică foarte bine în specie, D. Alexandresco, tom. VII, p. 636 urm.

În materie de chestii prejudiciale, regula este contrară acelei de mai sus. Știm că prin chestii prejudiciale se înțeleg acele chestii, cari se ivesc într'o cauză penală, a căror rezolvire are înrîurire asupra acestei judecăți și cari, prin urmare, trebuiesc cercetate în mod prealabil de tribunalele civile. Cauza penală se pune atunci în suspensiune până la judecarea chestiunii prejudiciale pe calea civilă. De astă dată, deci, contrar regulei de ordine publică

statornicită de art. 8 pr. penală, civilul ține penalul în *statu quo*. *Le civil tient le criminel en état*. Vezi asupra acestui principiu și asupra chestiilor prejudiciale în genere, D. Alexandresco, t. VII, p. 639 urm. S. R.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TUTOVA

Audiența dela 8 Octombrie 1909

Președința d-lui V. Bălășescu, președinte

Emilia L. Bistrițeanu cu M. Șomlea

FARMACIE.— FOND DE COMERCIU.— ARENDARE.— DACĂ DREPTUL CE REZULTĂ DIN CONTRACTUL DE ARENDARE AL UNUI ASEMENEA FOND ARE A FI JUDECAT PE CALEA SUMARĂ A LEGEI PROPRIETARILOR.

SUCCESIUNE.— MOȘTENITORI.— INTRARE ÎN POSESIE.— PROPRIETAR APARENT.— TERȚII.— ACTE OPOZABILE ADEVĂRATULUI PROPRIETAR.

1° Cu toate că arendarea fondului de comerciu al unei farmacii, constituie un drept personal și mobilă față de arendaș, realizarea dreptului ce rezultă din contractul de arendare al acestui fond, are a fi judecată tot pe calea sumară prevăzută de legea asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de închiriere sau arendare, de oarece această lege are o aplicațiune generală pentru toate categoriile de proprietari în raporturile lor cu arendașii, iar nu numai pentru proprietarii de imobile rurale sau urbane.

2° Numai acei ce se pretind succesori legitimi au dreptul de a contesta moștenitorilor forma intrării în posesiunea averii succesoriale, căci din momentul ce au fost puși în posesiune de justiție, au cel puțin față de terții toate însușirile legale ale proprietarului aparent, față de care toate actele lor săvârșite cu bună credință sunt opozabile în cazul când s'ar ivi adevăratului proprietar.

Tribunalul,

Asupra cererii pârâtului de a se declină competența de a se judeca afacerea după legea proprietarilor, de oarece nu se poate judeca pe calea sumară prevăzută de această lege decât afacerile cari privesc drepturile proprietarilor de imobile rurale sau urbane rezultând din contractele de închiriere sau arendare, pe câtă vreme contractul intervenit între pârât și autorul reclamantei fiind privitor la arendarea dreptului de farmacie al acestuia, adică a unui fond de comerciu, ce este socotit ca un drept incorporal și mobilă, nu intră în prevederile legii proprietarilor;

Având în vedere că, în fapt, este necontestat că defunctul I. Bistrițeanu a arendat pârâtului, prin contractul

cu data 26 Octombrie 1907, farmacia sa din str. Stefan-cel-Mare, No. 136, în care se cuprinde atât fondul de comerț al farmaciei, precum și imobilul în care este așezat acest fond de comerț;

Că, de asemenea, este necontestat că dreptul de farmacie, în sine, este clasificat între bunurile corporale, și fondul de comerț al unei farmacii este un bun mobil, astfel că arendarea acestor bunuri constituie un drept personal și mobil față de arendaș;

Considerând însă că, pentru rezolvarea cererii de declinare a competenței, este de stabilit dacă legea asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de închiriere sau arendare, este o lege excepțională făcută numai în favoarea proprietarilor de imobile rurale sau urbane, ori este o lege care se raportează la toți proprietarii în genere;

Considerând că, în general, caracteristica legilor excepționale sau de favoare este de a indica în mod expres și limitat drepturile și persoanele ale căror interese legiuitorul voește a le ocroti; or, în acest fel, pentru a susține că legea asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de arendare sau închiriere, se raportează numai la proprietarii de imobile, fie rurale sau urbane, ar trebui ca să se arate în mod formal că numai interesele acestor specii de proprietari legiuitorul a voit să le protejeze;

Considerând că, departe ca legea asupra drepturilor proprietarilor să conțină această dispozițiune excepțională, este concepută, după cum se vede din însăși titlul ei, în termeni generali pentru drepturile proprietarilor rezultând din contractele de închiriere sau arendare, fără nici o deosebire între diferitele specii de proprietari de imobile rurale, de imobile urbane, de bunuri mobiliare sau drepturi corporale;

Considerând că, dacă legea nu distinge între diferitele specii de proprietari în favoarea căroră a fost făcută, nu se pot restrânge efectele ei numai la o anumită categorie de proprietari, fiindcă nici nu este vre-o rațiune de a face vre-o distincțiune, căci, în adevăr, de ce proprietarii de imobile rurale sau urbane s'ar bucura de mai multă sollicitudine în fața legiuitorului decât proprietarii de bunuri mobiliare sau de drepturi corporale, căci și unii și alții dau în folosința chiriașului sau arendașului bunurile lor în schimbul unei sume; și unele și altele din aceste bunuri sunt susceptibile de a fi date în locațiune;

Că, dacă legiuitorul a găsit că este nevoie a interveni cu o lege de execuțiune sumară, pentru realizarea drepturilor rezultând din contractele de închiriere sau arendare, favorabilă acestora față de locatarii îndărătnici sau de rea credință, fără a distinge între diferitele specii de proprietari, ceea ce nici nu eră natural a face, apoi această lege, care este excepțională pentru proprietari,

este de o aplicațiune generală pentru diferitele specii de proprietari;

Considerând că, pentru a înlătura generalitatea de aplicare a acestei legi excepționale, făcută în favoarea proprietarilor la diferitele categorii de proprietari, după felul bunurilor închiriate sau arendate, nu este destul a ne referi la cuvintele de imobile întrebunțate în lucrările pregătitoare ale legii sau în unele articole din lege chiar, sau chiar la conflictele mai dese întâmplate între proprietarii de imobile și chiriași sau arendași, căci acestea au motivat numai intervențiunea legiuitorului în favoarea proprietarilor, după cazurile întâmplate mai des, dar nu stabilesc intențiunea sa de a exclude dela beneficiul legii unele categorii de proprietari, când ea a fost edictată în mod general pentru proprietari;

Că, dar, legea asupra drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de arendare sau închiriere, fiind de o aplicațiune generală pentru toate categoriile de proprietari, în raporturile lor cu chiriașii și arendașii, cu drept cuvânt reclamanta a recurs la procedura sumară prevăzută de această lege, pentru a realiza dreptul său rezultând din contractul de arendare al farmaciei numită L. Bistrițeanu, față de arendașul M. Șomlea, astfel că nu este locul a se trimite afacerea înaintea tribunalului pentru a judeca afacerea după dreptul comun;

Că, această soluțiune se impune cu atât mai mult, cu cât prin același contract și în mod indivizibil pârâțul a închiriat dela autorul reclamantei, pe lângă dreptul de farmacie, și imobilul din strada Stefan-cel-Mare, No. 136, în care este instalat fondul de comerț al farmaciei.

Pentru aceste motive, respinge cererea de declinare de competență.

In fond :

Având în vedere că pârâțul a cerut anularea acțiunii reclamantei, de oarece nu are calitate a o face, căci reclamanta fiind legatară particulară a bunurilor defunctului Lazăr Bistrițeanu, nu a obținut trimiterea în posesiunea averii dela moștenitorii legitimi, ci dela tribunal;

Considerând că, în adevăr, din termenii testamentului lăsat de defunctul L. Bistrițeanu soției sale, rezultă că reclamanta a fost lăsată legatară cu titlu universal pentru bunurile sale mobiliare și cu titlu particular pentru bunurile imobiliare, între cari intră și localul farmaciei pentru care este în proces;

Că, pentru acesteia reclamanta a cerut și obținut trimiterea în posesiunea averii dela tribunal, prin jurnalul No. 4942 din 1 August 1909, așa că este investită cu calitatea de succesoară a defunctului L. Bistrițeanu și prin urmare cu drepturile de a intența acțiuni pentru drepturile sale rezultând din moștenire;

Că, pârâțul nu recunoaște valabilitatea actului de trimitere în posesiune făcută de tribunal, pentru că posesiunea averii nu a fost cerută și obținută dela moșteni-

torii legitimi ai defunctului, după cum trebuia a face în calitate sa de legatară cu titlu universal pentru averea mobilă și cu titlu particular pentru cea imobilă;

Considerând însă că pretențiunea pârâtului nu este întemeiată, mai întâiu pentru că nu s'a dovedit că există moștenitori legitimi, căroră legatară să se adreseze pentru obținerea posesiunii succesiunii, așa că, în lipsa unor asemenea moștenitori cunoscuți, bine s'a adresat justiții pentru a obține trimiterea în posesiunea averii successorale, și în doilea rând, fiindcă pârâtul nu pretinde drepturi în succesiunea defunctului L. Bistrițeanu, în calitate de succesor legitim, așa că fiind străin de această succesiune, nu are calitatea de a contesta moștenitorului forma intrării în posesiunea averii successorale, pentru care rămâne străin, acest drept fiind rezervat numai acelor ce se pretind succesorii legitimi ai defunctului, cari până în prezent nu s'au prezentat pentru a contesta calitatea reclamantei de succesoară testamentară;

Că, nu are interes a pretinde acest lucru, nici din punctul de vedere al temerei ce ar avea de a nu fi obligat a răspunde față de moștenitorii legitimi, când se vor prezenta pentru averea succesorală ce este în proces, fiindcă în lipsa unor moștenitori legitimi cunoscuți, cari să se fi prezentat a contesta dreptul reclamantei ca legatară a defunctului L. Bistrițeanu, numita fiind trimisă în posesiunea averii successorale de justiție, are cel puțin față de pârât, ca terță persoană, toate însușirile legale ale proprietarului aparent, față de care toate actele sale de bună credință săvârșite, vor fi opozabile adevăratului proprietar, în cazul când vre-unul s'ar ivi;

Că, de aceea, trebuie respinsă cererea pârâtului de a se anula acțiunea.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

Semnat V. Bălășescu.

Observație.— Singurul punct din sentința tribunalului care ne interesează, este acel privitor la legea proprietarilor. Tribunalul Tutova pune în principiu că legea proprietarilor din 1903, este o lege generală, care se referă la toți proprietarii în genere, prin urmare, și la închirierea sau arendarea unui drept de farmacie, care, necontestat, este un drept personal mobilă.

Soluția contrară este însă generalmente admisă, și cu drept cuvânt, după părerea noastră, pentru că toate textele din legea proprietarilor, precum și debaterile parlamentare dovedesc că această lege se referă numai la închirierea sau arendarea de *imobile*. În acest sens s'a pronunțat tribunalul Covurlui (*Dreptul* No. 73 din 1908) și această sentință, redactată de d-l Corneliu Botez, este aprobată de d-l D. Alexandresco. Vezi tom. IX al Comentariilor acestui autor (volum de curând apărut), pag. 337, text și nota 2.

S. R.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE CASAȚIUNE DIN FRANȚA

— 17 Iulie 1909 —

VÂNZARE. — ACORD ASUPRA LUCRULUI ȘI PREȚULUI. — PROPRIETATE. — TRANSPORT. — MOBILE.
DEPOZIT. — DEPOZITAR. — RESPONSABILITATE.
EXPERTIZĂ. — EXPERT. — PUTEREA JUBECĂTORULUI.

1° Vânzarea mobilelor corporale este perfectă și proprietatea transferată, în principiu, cumpărătorului, chiar față de terții, prin singurul efect al contractului, cu toate că obiectele vândute nu au fost nici predate, nici transportate.

2° Depozitarul este răspunzător de stricăciunile cauzate prin faptul său.

3° Expertiza este o măsură facultativă pentru judecător.

(*Pand. périod. 1909, Bul. des sommaires, I, 83*).

— 20 Iulie 1909 —

STRĂIN. — REGULA «LOCUS REGIT ACTUM». — TESTAMENT. — LEGEA FRANCEZĂ. — LEGEA NAȚIONALĂ.

Forma extrinsecă a actelor e cârmuită de legea țării în care s'au petrecut și s'au redactat, și acest principiu se aplică la testamente ca și la orice alte acte; dar, în ceea ce privește testamentele private, această regulă e numai facultativă.

Prin urmare, străinul care rezidă în Franța poate să testeze, adoptând, fie unul din modurile stabilite de legea franceză, fie una din formele recunoscute de legea țării sale.

(*Pand. périod. 1909, Bul. des som. I, 87*).

— 4 August 1909 —

ÎNCHIRIERE DE SERVICII. — CONTRACT. — VICIU DE CONȘIMȚĂMÂNT. — CONSTRÂNGERE MORALĂ.

Contractul de închiriere de servicii, ca orice alt contract, nu este anulabil pentru viciul de conșimțământ decât dacă conșimțământul a fost dat prin eroare, smuls prin violență sau surprins prin dol (art. 1106 cod. civ. fr., art. 953 cod. civ. rom.).

Și nu se poate considera ca intrând în aceste prevederi legale angajamentul contractat de un impiegat față de patronul său sub singurul pretext că nu i-a fost permis să discute în libertate condițiunile, fiindcă acceptarea lui fără rezervă constituia o condiție *sine qua non* de admitere.

(*Pand. périod. 1909, Bul. des somm., I, 89*).

A apărut tomul IX (partea I-a) din **Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român,**

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Comentariul art. 1410—1490, 1902 din codul civil
Acest volum cuprinde studii amănunțite asupra legii proprietarilor,
precum și asupra bezmanului, embaticului sau emfiteozei.

Prețul 10 lei.